

29 023 Voorzienings- en leveringszekerheid energie
24 515 Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale
uitsluiting

Nr. 719 Brief van de minister van Klimaat en Groene Groei

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2026

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de deelnemers van de
Verantwoordingsdag (V-100) over de betaalbaarheid van energie (2026D27224,
ingezonden 1 juni 2026).

De minister van Klimaat en Groene Groei,
S. van Veldhoven-van der Meer

Vragen van de V-100 over de betaalbaarheid van energie

1

In Nederland leven 510.000 huishoudens in energiearmoede. Welke lessen zijn er te trekken uit het beleid dat de afgelopen vijf jaar is ingezet voor de afname van energiearmoede bij huishoudens? En hoe gaat u deze lessen gebruiken om de energietransitie voor deze huishoudens betaalbaar te maken?

Antwoord

TNO en CBS rapporteren in de jaarlijkse Monitor Energiearmoede¹ over de ontwikkelingen rondom energiearmoede. De Monitor Energiearmoede 2024 laat zien dat het aantal huishoudens in energiearmoede tussen 2019 en 2024 gestaag daalt. Tussen 2023 en 2024 heeft er een stijging plaatsgevonden door het aflopen van een aantal crisismaatregelen.

De analyse van TNO laat zien dat een effectieve aanpak van energiearmoede gericht moet zijn op de ondersteuning van huishoudens bij het betalen van de energierekening op de korte termijn, in combinatie met verduurzaming van de woning zodat de rekening structureel wordt verlaagd en minder kwetsbaar is voor prijsfluctuaties. Een gezamenlijke aanpak met medeoverheden is nodig om huishoudens in energiearmoede goed in beeld hebben om deze doelgroep effectief te kunnen bereiken. Het kabinet heeft dit voorjaar € 300 miljoen vrijgemaakt voor snellere isolatie. Hierbij is onder andere € 80 miljoen bestemd voor de extra inzet van energiecoaches en -fixers en het Energiehuis. Het Energiehuis maakt het voor mensen makkelijker om hun woning of gebouw te verduurzamen. Straks kunnen zij op één punt terecht voor begrijpelijke informatie, ondersteuning en advies. Deze digitale ondersteuning wordt gecombineerd met hulp op maat vanuit gemeenten, bijvoorbeeld via energiecoaches, experts en energiefixers².

Ook is het belangrijk om kennis over een effectieve aanpak te blijven verbeteren. De ministeries van KGG, VRO en SZW zijn per 2026 in samenwerking met TNO en onder leiding van RVO een Nationaal Energiearmoede Observatorium (NEO) gestart, ter opvolging van het eerdere Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede. Dit programma borgt de kennisfunctie, versterkt datagedreven besluitvorming, houdt contact met een breed netwerk en sluit aan bij de eisen die vanuit de EU zijn opgesteld zoals aangegeven in de Energy Efficiency Directive.

2

Welke aanvullende maatregelen neemt u om bestaande regelingen toegankelijker te maken voor huishoudens die ondersteuning nodig hebben bij het gebruik van subsidies, bijvoorbeeld subsidies om te isoleren?

Antwoord

De ministeries van EZK en BZK ondersteunen isolatiemaatregelen onder meer via de Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) en de Subsidieregeling verduurzaming voor verenigingen van eigenaars (SVVE). Ieder jaar wordt in samenspraak met uitvoerder RVO gewogen of de regelingen

¹ <https://www.tno.nl/nl/newsroom/2025/07/energiearmoede-2024-gestegen-6-1-procent/>

² <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2026/06/22/meer-vaart-in-isoleren-woningen-via-nationaal-isolatieoffensief-en-energiehuis>

begrijpelijk en toegankelijk zijn voor iedereen. Mogelijke aanpassingen in de ISDE en SVVE voor 2027 worden momenteel uitgewerkt en vervolgens geconsulteerd.

Daarnaast zijn er regelingen gericht op lage inkomens. Zo zijn er aantrekkelijke leningen via het Nationaal Warmtefonds, energiecoaches en -fixers en de SPUK lokale aanpak waarmee lokale subsidieregelingen opgezet worden voor woningeigenaren en VvE's, waar extra ondersteuning het hardste nodig is in woningen met slechte energie labels. Gemeenten kunnen in de lokale aanpak mede namens de woningeigenaar de ISDE aanvragen, zodat de lokale subsidies direct gecombineerd kunnen worden met de landelijke subsidie en de woningeigenaar ontzorgd wordt.

Ook wordt gewerkt aan het Energiehuis als het centrale punt waar iedereen terecht kan voor betrouwbare, onafhankelijke informatie en advies. Er bestaan al plekken (zoals energieloketten) waar mensen terecht kunnen voor hulp bij hun subsidieaanvraag, maar deze instrumenten zijn nog niet (voldoende) verbonden. Het Energiehuis zorgt dat het zoeken van informatie en hulp wordt gestroomlijnd zodat burgers makkelijker hierin de weg kunnen vinden om zelf de nodige maatregelen te kunnen treffen.

3

De komende jaren wordt het elektriciteitsnet uitgebreid, maar jongeren maken zich zorgen over de kosten die nodig zijn voor deze uitbreidingen. Kunt u inzichtelijk maken voor welke groepen toekomstige gebruikers netcapaciteit wordt uitgebreid?

Antwoord

Elektriciteitsnetten worden verzwaard of aangelegd voor de huidige vraag en de op basis van scenario's toekomstige vraag van alle gebruikers, dus jongeren, ouderen, bedrijven, dienstverleners etc. Deze investeringen vinden hun weg in de tweejaarlijkse investeringsplannen die worden beoordeeld door de ACM. Alle kosten die daarmee gemoeid zijn en goedgekeurd door de ACM worden over tientallen jaren afgeschreven nadat ze in gebruik zijn genomen. Via de nettarieven dragen zowel huidige als toekomstige generaties hieraan bij. Jongeren profiteren daarbij dus ook van de investeringen die in eerdere jaren zijn gedaan in de netten die er nu liggen.

4

Burgers, en jongeren specifiek, ervaren dat het lastig is om flexibel om te gaan met hun energieverbruik. Vaak hebben zij een werkgever die gewoon verwacht dat ze tussen acht en negen uur beginnen. Daarom is het lastig voor deze mensen om flexibel om te gaan met het elektriciteitsverbruik om daarmee de energiekosten te verlagen. Welke rol ziet u voor werkgevers om grotere flexibiliteit mogelijk te maken? En ziet u voor het kabinet een rol om werkgevers hierin te stimuleren of een dergelijke ontwikkeling af te dwingen?

Antwoord

De regering wil huishoudens met tijdsafhankelijke nettarieven stimuleren om hun elektriciteitsverbruik waar mogelijk te verschuiven naar de momenten waarop het rustiger is op het net. Er is gekozen voor een begrijpelijk tariefmodel met een beperkt aantal tariefniveaus per dag, met voldoende perspectief om het verbruik aan te passen. Naar schatting zal zo'n 60% van de huishoudens in staat zijn erop vooruit te gaan. Dat zijn vooral huishoudens met een relatief laag energieverbruik, waar de meeste jongeren onder te scharen zijn.

Flexibel werken (zoals thuiswerken of de mogelijkheid om werktijden aan te passen) kan burgers helpen om ook hun elektriciteitsverbruik flexibel in te zetten. Dit is echter nooit afdwingbaar. Wel zet de overheid in op het stimuleren van slimme apparatuur, die op afstand aanstuurbaar is. Hiermee kunnen huishoudens hun elektrische apparatuur ook flexibel inzetten als zij niet thuis zijn.

5

Hoe worden de effecten voor volgende generaties meegenomen in de keuzes over het energiesysteem van de toekomst? Wanneer gaan er keuzes gemaakt worden voor hoe het energiesysteem van de toekomst er uit gaat zien? Wat gebeurt er als deze keuzes niet worden gemaakt?

Antwoord

Keuzes over de ontwikkeling van het energiesysteem zijn erop gericht ons energiesysteem weerbaar, betaalbaar en duurzaam te maken, ook voor toekomstige generaties. Het belang van toekomstige generaties wordt meegenomen door bij het maken van systeemkeuzes te werken vanuit een lange termijn perspectief. Keuzes voor de ontwikkelrichting van het energiesysteem worden gemaakt in het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE). Het NPE wordt in beginsel elke 5 jaar vastgesteld. In het NPE kijkt het kabinet vooruit naar de ontwikkeling van het energiesysteem tot en met 2050. Daarin wordt ook meegenomen welke keuzes er nodig zijn in de tijd om dit transitiepad tijdig en efficiënt te realiseren. Dit betekent dat het energiesysteem volledig klimaatneutraal moet zijn in 2050. Als de keuzes die nodig zijn om deze transitie te realiseren niet tijdig worden gemaakt, kan het zijn dat we langer dan gewenst afhankelijk blijven van fossiele energie, met hogere afhankelijkheid van andere landen en hogere uitstoot tot gevolg. Het kabinet komt deze zomer met een actualisatie van het NPE. Om te borgen dat de juiste keuzes tijdig worden gemaakt, wordt bij de actualisatie van het NPE ook een beleidsagenda opgenomen met de belangrijkste keuzes voor de komende kabinetsperiode.

6

Wat zou er gebeuren met de financiële lasten (door het gebruik van energie) van jongeren en wat zouden de gevolgen zijn voor het klimaat als de energietransitie afremt als gevolg van een vastgelopen discussie?

Antwoord

Wanneer discussies over de energietransitie langdurig vastlopen en noodzakelijke keuzes worden uitgesteld, kan dit leiden tot vertraging van investeringen in energie-infrastructuur, duurzame energieproductie en de verduurzaming van woningen en bedrijven. Voor jongeren en toekomstige generaties betekent dit dat de kosten van de energietransitie uiteindelijk hoger uitvallen. Daarnaast zijn de maatschappelijke kosten van niet verduurzamen voor toekomstige generaties erg hoog en mede daarom is de energietransitie maatschappelijk zeer wenselijk. Uitstel van duurzame investeringen kan ertoe leiden dat langer gebruik wordt gemaakt van fossiele energiebronnen, waarvan de prijzen afhankelijk zijn van internationale markten en geopolitieke ontwikkelingen. Als de Europese Unie bovendien te langzaam verduurzaamt, loopt de ETS-prijs op, waardoor de kosten van fossiele brandstoffen toenemen. Ook kunnen noodzakelijke investeringen later in een kortere periode moeten worden gerealiseerd, wat de maatschappelijke kosten kan verhogen.

Voor het klimaat is het belangrijk dat de uitstoot van broeikasgassen wereldwijd tijdig en voldoende wordt teruggedrongen. Het is noodzakelijk dat Nederland ook

de benodigde stappen zet om de uitstoot terug te dringen. Het kabinet streeft ernaar om tijdig duidelijkheid te bieden over de richting van het toekomstige energiesysteem, zodat investeringen kunnen worden gedaan en de lasten en risico's voor huidige en toekomstige generaties zoveel mogelijk worden beperkt.

7

Wat zijn mogelijke manieren om in kaart te brengen welke keuzes er in het Klimaatfonds wel en niet worden gemaakt en hoeveel financiële ruimte er nog beschikbaar is? Hoe kunnen deze aspecten nu al inzichtelijk worden gemaakt?

Antwoord

Het Klimaat- en energiefonds kent een jaarlijkse cyclus die de reguliere financiële besluitvorming volgt (Voorjaarsnota en Prinsjesdag). Op deze twee momenten wordt er gerapporteerd over het fonds met respectievelijk het Ontwerp-Meerjarenprogramma en het definitieve Meerjarenprogramma voor het jaar erop. In het Meerjarenprogramma wordt onder andere een overzicht gegeven van de werking van het fonds, de financiële standen en resterende middelen, de ingediende maatregelen en de beoordelingen daarvan. Tevens worden bij het Meerjarenprogramma de reflecties van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en de sociaaleconomische reflectie van TNO gevoegd, die externe toetsingen vormen op de afwegingen binnen de verdeling van middelen uit het fonds. Op dit moment bevindt zich nagenoeg alleen nog vrij besteedbare ruimte in het perceel kernenergie, waar deze bestemd en benodigd is voor de ambities op kernenergie van het kabinet. Op 27 maart jl. is het ontwerp-Meerjarenprogramma 2027 Klimaat- en Energiefonds (KEF) naar de Tweede Kamer verzonden, waarin dit ook is weergegeven³.

8

Bent u bereid om bij de volgende begrotingscyclus en die in de jaren daarna – gezien de versnippering van Klimaatfondsuitgaven over meerdere departementen – te komen tot een rapportagekader waarin financiële gevolgen, brede welvaartseffecten en de intergenerationele effecten van alle uitgaven uit het Klimaatfonds samenhangend en transparant worden weergegeven?

Antwoord

De begrotingsstukken (zoals de begrotingen en de jaarverslagen) van het KEF zijn gebonden aan de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV). Dit betekent dat de verantwoording van klimaatuitgaven, waaronder KEF-middelen, in meerdere stukken met vast format wordt weergegeven. De cijfermatige verantwoording vindt zowel plaats in de begroting en het jaarverslag van het KEF als via de departementale begrotingen. Daarnaast wordt een integraal overzicht van de maatregelen en middelen in het KEF gegeven middels het Meerjarenprogramma, zoals toegelicht in het antwoord op vraag 7. De bredere welvaartseffecten van maatregelen uit het fonds worden behandeld in de jaarlijkse sociaaleconomische reflectie van TNO. Integraal inzicht in het gehele klimaat- en energiebeleid, dus breder dan alleen de maatregelen die gefinancierd worden uit het KEF, wordt tot slot gegeven met de jaarlijkse Klimaat- en Energienota. Deze wordt gelijktijdig met de Miljoenennota gepubliceerd.

³ Kamerstukken I 2026, nr. 14560